

elemezve, a második pedig a nyelvészházaspár, DAVID és HILARY CRYSTAL rendhagyó, a helyek nevének etimológiáját, a névadási, névhasználati szokásokat és egyéb nyelv- és névtörténeti érdekességeket is feltáró nagy-britanniai útikalauzára hívja fel a figyelmet. A 4. szám egy amerikai angol regionális szótár 5–6. kötetét, valamint egy amerikai postahivatalokat és nevüket bemutató kiadványt ismertet (243–248).

5. Egyéb, nem rendszeres rovatok. A fenti, állandó rovatok mellett időnként egyéb típusú írások is megjelennek a folyóiratban; ezek jellemzően valamilyen, a Társasághoz kötődő eseményről tudósítanak, vagy elhunyt névkutatókról, többnyire a Társaság tagjairól emlékeznek meg. Így az 1. számban olvashatunk egy rövid összefoglalást a 2009-ben alapított, a Names legjobb cikkéért évente adható díjról, a bírálóbizottság összetételéről, a 2013. évi nyertesről és a korábbi díjazottakról (57–58). Három nekrológ is helyet kapott az évfolyamban: a 2. számban a 2013-ban elhunyt Ralph Slovenko (118–121), a 4. számban pedig a 2010-ben eltávozott Robert M. Rennick (239–240) és a 2014-ben elhunyt Fred Anderson Tarpley névtani munkásságát méltatják (241–242).

6. A folyóirat 2014. évi évfolyamának négy számát áttekintve világosan kirajzolódik a szerkesztőbizottság azon törekvése, hogy minden számban lehetőleg több névfajta is képviselve legyen. A tanulmányok többnyire a laikusok érdeklődésére is igényt tarthatnak, rendkívül változatos és gyakran egyedi témákat, kérdéseket fejtenek ki. A recenziókban szintén feltűnő a nyitottság: a rovatszerkesztő, CHRISTINE DE VINNE láthatólag nem korlátozza az ismertethető művek körét a legszigorúbb értelemben vett névtudományi munkákra. A tudomány és a társadalom közti egészséges kapcsolat kiépítésére, illetve fenntartására szolgálnak az olyan törekvések is, mint az említett Év Neve pályázat. Ennek köszönhetően – a magyar tudományos élet, illetve a tudományérés számára is megfontolandó példaként – a folyóirat nemcsak a névkutatók, hanem a rokon területek képviselői és a nevek iránt érdeklődő nagyközönség számára is hasznos olvasmány lehet, miközben megfelel a tudományosság elvárható követelményeinek, és őrzi a világ legjelentősebb névtani folyóiratai között immár évtizedek óta elfoglalt pozícióját.

SLÍZ MARIANN

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Nomina 36. (2013)

Szerkesztők: JOHN BAKER – JAYNE CARROLL. Society for Name Studies in Britain and Ireland, Lavenham, Suffolk. 150 lap

A folyóirat 2013. évre datált, 2015-ben megjelent száma öt tanulmányt, egy jegyzetet, egy konferenciabeszámolót, egy könyvismertetést és a 2012-es év brit és ír vonatkozású névtani munkáinak bibliográfiáját tartalmazza.

Tanulmányok. PETER MCCLURE arra a kutatás-módszertani alaptételre hívja fel a figyelmet, hogy a nyelvi, okiratbeli, társadalmi, földrajzi és névtani kontextus figyelembevétele

elengedhetetlenül fontos a család- és ragadványnevek helyes etimológiájának kidolgozása során (1–33). Főként középkori nottinghamshire-i személyneveket tartalmazó példaminta segítségével a szerző bemutatja, miként terelheti tévútra a paleográfiai, helyesírási, fonológiai, morfológiai és szemantikai kétértelműség a névkutatót akkor, ha a fent említett kontextuális tényezőkre nincs tekintettel, és kizárólag a forma alapján von le következtetéseket a névalakok eredetére vonatkozóan. Az írás a körültekintő névfajtási elvek illusztrálása során számos korai angol család- és ragadványnév etimológiáját pontosítja, tisztázza.

JEREMY HARTE írása a *Deadman* 'halott ember' névösszetevőt (és változatait, pl. *Dead Men*, *Dead Woman*) tartalmazó angliai helynevek névszerkezeti jellemzőiről, földrajzi és időrendi megoszlásáról, a nevek jelöltjeiről és a névformák köré szövődő történetekről nyújt áttekintést egy közel 300 névalakot összegyűjtő korpusz anyagának elemzésekor (35–52). A névformák keletkezésével kapcsolatban a szakirodalomban, illetve a nép ajkán élő lehetséges magyarázatok közül a leggyakoribb tényleges motivációnak a korábban kiteszítettnek tekintett öngyilkos személyek sírhelyének jelölése tűnik a szerző számára, mivel az Ordnance Survey, azaz a brit nemzeti térképészeti hivatal által készített legújabb térképeken feltüntetett, a vizsgált elemet magukban foglaló névalakok mintegy kétharmada egyházközségi határon lévő objektumokat jelöl.

PHILIP A. SHAW tanulmánya a népnevet tartalmazó személynevek és a megfelelő népnév többféle lehetséges kapcsolatára irányítja rá a figyelmet a viking korban, illetve azt megelőzően Skandinávia területén lejegyzett névanyag alapján (53–73). Tárgyalja a korai germán nyelvekben általánosan elterjedt, germán törzsekre vonatkozatható elemet magukban foglaló személynevek állományát, valamint a germán népek szomszédságában élő, nem germán nyelvet beszélő népcsoportokkal kapcsolatba hozható elemet tartalmazó személynevek eredetét, keletkezéstörténetét egyaránt.

RICHARD COATES az óangol *wīr* kifejezést tartalmazó összetételekre visszavezethető nagy-britanniai helynevek (pl. *wīr-h(e)alh* 'fenyérmirtusz + sarok, szög' > *Wirral*) történeti és jelenkori állományának bemutatása után megállapítja, hogy a névtípus jelentkezése leginkább Észak-Anglia, valamint a Severn folyó vízgyűjtő területének lápos, vizenyős vidékeihez kötődik (75–105). A szerző vélekedése szerint az óangol *wīr* szó eddig általánosan elfogadott 'fenyérmirtusz' jelentése a vizsgált helynevek tükrében kissé árnyalható: a kifejezés eredetileg bármely olyan, lápvidéken élő növényre vonatkozhatott, amelynek hosszú, fás szára, illetve gyökere van; ezek közül a legjellemzőbb az egykori mocsári növénytársulásokban valóban a fenyérmirtusz lehetett. A kérdéses óangol kifejezés végső soron ugyanarra a töre mehet vissza, amelyből a mai angol *wire* 'drót, huzal' szó is ered.

DAVID N. PARSONS arra a kérdésre keresi a választ, hogy milyen típusú lehetett a brit őslakosság és az angolszász betelepülők együttélése az 5–8. század között lezajlott hódítások során Shropshire megyében, s hogyan tükröződik ez a terület helyneveiben (107–123). A szerző érdekes kettősséget figyel meg a vizsgált megye névanyagában: míg a folyónevek jellemzően az angolszászok megjelenése előtti időkben itt élő népcsoportok egyikének nyelvében keletkeztek, s onnan kerültek át a hódítók nyelvébe, a helységnevek többnyire óangol eredetűek. Mindez arra mutat, hogy a brit földművesek rétegére telepedett rá a helyi igazgatást megszervező, politikai tekintetben domináns angolszász kisebbség.

Jegyzet. JENNIFER S. HOLT a régi Kirkby Lonsdale-i egyházközség névanyagát tanulmányozva bukkan rá a 19. századi eleji *Bichelgate* > *Mitchelgate* változásra, melyet

az eredeti névforma kellemetlen konnotációjának megszüntetését célzó eufemisztikus névváltoztatásnak ítélt (vö. óangol *bicce* 'szuka', 'ringyó', ugyanakkor óangol *micel* 'nagy'). Az eredeti névforma bükkfával benőtt magaslatra (vö. óangol *bēce* 'bükk' + *hyll* 'domb'), esetleg szukák által látogatott vagy vadászkutyák tenyésztésére szolgáló dombra utalhatott (125–133).

Beszámoló. A kötet rövid beszámolót tesz közzé a Brit és Ír Névtudományi Társaság (SNSBI) Glasgow-ban megrendezett 2013. évi, huszonkettedik tudományos konferenciájáról az elhangzott előadások és projektismertetőik címének, témájának felsorolásával (135–136).

Recenzió. A rovat az SNSBI első elnöke, W. F. H. NICOLAISEN névtani munkásságának legjelentősebb írásait tartalmazó tisztelegő kiadvány ismertetését közli (137–139).

Bibliográfia. A kötet a 2012-ben megjelent, Nagy-Britannia és Írország tulajdonneveivel (is) foglalkozó, főként angol, illetve kisebb részben német és svéd nyelvű történelmi, filológiai, névtani (az utóbbin belül általános kérdéseket tárgyaló, forrásanyagot megjelentető és módszertani témájú, valamint személy-, hely- és középkori irodalmi nevetek feldolgozó) kiadványok, tanulmányok, recenziók CAROLE HOUGH által összeállított bibliográfiájával zárul (141–150). Bekerült a bibliográfiába SLÍZ MARIANN-nak NICOLAISEN fent említett kötetét bemutató, a Névtani Értesítőben közzétett magyar nyelvű ismertetése is.

BÖLCSKEI ANDREA
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Rivista Italiana di Onomastica 20. (2014)

Főszerkesztő: ENZO CAFFARELLI. Società Editrice Romana – ItaliAteneo, Roma. 950 lap
(1. 466 lap, 2. 484 lap)

1. A RION. ismét csaknem ezer oldalas 2014. évi tartalmát a rovatok szerint ismertetjük az alábbiakban, azzal a megjegyzéssel kezdve, hogy az 1995-ben meginduló folyóirat ebben az évben ünnepelte huszadik születésnapját.

2. **Tanulmányok, vitacikkek és kisebb közlemények.** Az összesen 23 tanulmány túlnyomó többsége olasz vonatkozású (olasz a szerzője és a témája is), írást közöl továbbá három spanyol és egy német szerző is. Tematikájukat illetően öt írás foglalkozik személynévtannal, nyolc helynévtannal, további öt a köznevelés különböző aspektusaival, és öt tanulmány témája sorolható a névtan egyéb területeihez. Feltűnően sok ezúttal az etimológiákkal foglalkozó közlemény, témáját illetően pedig újszerűnek mondható egy spanyol névszociológiai vizsgálat.

A személynevekről a következő tanulmányok értekeznek: M. MAXIA a szárd *Saragat* családnév etimológiájával kapcsolatos újabb feltételezéseit osztja meg az olvasóval (49–55); M. TASSO a fasizmus alatt a trieszti járásban kényszerrel megváltoztatott családnevekről értekezik (57–66); G. CRIMI a *Cimabue* ragadványnév értelmezéséhez ad javaslatot (67–75); W. SCHWEICKARD ezúttal az *Abbās* és a *Mu'ayyad* szócikket mutatja be készülő